

รายละเอียดในการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ของจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่
ตามชนิดพืชที่ได้ประกาศให้เป็นพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับการคุ้มครอง
ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ชนิดพืช

มะเฟือง

(*Averrhoa carambola* L.)

1. การตรวจสอบข้อมูลขั้นพื้นฐาน การปลูกเพื่อตรวจสอบและการคัดเลือกพันธุ์ที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบ

1.1 การตรวจสอบข้อมูลขั้นพื้นฐาน

โดยใช้ลักษณะที่ระบุไว้ในแบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบมาจำแนกความแตกต่างของพันธุ์มะเฟืองที่ยื่นของจดทะเบียน โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลของพันธุ์ที่มีอยู่ในฐานข้อมูลเพื่อหาพันธุ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน นำมาปลูกเปรียบเทียบในแปลงทดสอบ

1.2 การปลูกเพื่อตรวจสอบ

1.2.1 ฤดูปลูก ทำการทดสอบอย่างน้อย 2 รุ่นการให้ผลผลิต (growing periods) แต่ถ้าความแตกต่าง ความสม่ำเสมอ หรือ/และความคงตัวไม่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน ต้องเพิ่มการปลูกทดสอบอีก 1 รุ่นให้ผลผลิต

1.2.2 สถานที่ปลูก ทำการทดสอบใน 1 สถานที่ โดยใช้ระยะระหว่างต้นและระหว่างแถว 4-8 เมตร แต่ถ้าลักษณะประจำพันธุ์ที่สำคัญไม่สามารถสังเกตเห็นความแตกต่างได้ในที่นั้น ๆ ต้องเพิ่มสถานที่ทำการทดสอบ

1.2.3 ระยะปลูกตรวจสอบ ให้กำหนดตามความเหมาะสม โดยระยะระหว่างต้น และระหว่างแถว 3 – 5 เมตร

1.2.4 การตรวจสอบเพิ่มเติม ถ้ามีการทดสอบเพิ่มเติมต้องกำหนดรายละเอียดเป็นเฉพาะกรณีตามความจำเป็น

1.3 การคัดเลือกพันธุ์ที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบ ให้คัดเลือกพันธุ์ทั่วไปที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพันธุ์ที่ของจดทะเบียนมากที่สุดเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ โดยพิจารณาจากลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) สีผิวผล
- 2) สีหลักของเนื้อ
- 3) ทรงผล
- 4) ทรงต้น
- 5) รูปร่างใบ
- 6) สีใบ
- 7) ขนาดใบ

- 8) การใช้ประโยชน์
2. การเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความแตกต่าง ความสม่ำเสมอ และความคงตัวในลักษณะประจำพันธุ์ และการประเมินผล
- 2.1 รายละเอียดของการตรวจสอบ การตรวจสอบลักษณะเก็บข้อมูล 5 ต้น/พันธุ์
- 2.2 ข้อมูลลักษณะต่าง ๆ จะต้องบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ของต้นพันธุ์แม่เฟืองที่มีอายุไม่น้อยกว่า 3 ปี และสามารถให้ผลผลิตได้ โดยมีรายละเอียดการเก็บข้อมูล ดังนี้
- 2.2.1 การเก็บบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพที่ต้องประเมินด้วยประสาทสัมผัส เช่น กลิ่น รสชาติ ต้องใช้มาตรฐานเกณฑ์ตัดสินของคณะกรรมการประเมิน (Panel test) ที่แต่งตั้งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่
- 2.2.2 การตรวจสอบและเก็บข้อมูลในแปลงทดสอบ ให้กระทำจากต้นที่สมบูรณ์ และมีลักษณะตรงตามพันธุ์
- 2.2.3 การตรวจสอบลักษณะใบอ่อนให้ตรวจสอบในระยะใบคลี่ ลักษณะทางปริมาณให้บันทึกอย่างน้อย 10 ใบ จำนวน 5 ต้น ต่อหนึ่งพันธุ์
- 2.2.4 การตรวจสอบลักษณะใบแก่ ให้ตรวจสอบในระยะที่ใบเจริญเต็มที่ (Mature leaf) ในใบคู่แรก นับจากปลายยอดลงมา ลักษณะทางปริมาณให้บันทึกอย่างน้อย 10 ใบ จำนวน 5 ต้น ต่อหนึ่งพันธุ์
- 2.2.5 การตรวจสอบลักษณะผล ให้ตรวจสอบโดยเลือกผลระยะพร้อมบริโภค ลักษณะทางปริมาณให้บันทึกอย่างน้อย 10 ผล จำนวน 5 ต้น ต่อหนึ่งพันธุ์
- 2.2.6 อายุเก็บเกี่ยว ให้นับจากวันที่ดอกบานเต็มที่ จนถึงวันเก็บเกี่ยว
- 2.3 การคัดเลือกพันธุ์ที่จะปลูกเปรียบเทียบ ให้คัดเลือกพันธุ์ทั่วไปที่มีลักษณะพันธุ์ใกล้เคียงกับพันธุ์ของจดทะเบียนมากที่สุดเป็นพันธุ์เปรียบเทียบ จำนวนอย่างน้อย 1 พันธุ์ โดยพิจารณาจากลักษณะผล ใบ ดอก เมล็ด หรือ อื่น ๆ
- 2.4 การประเมินความแตกต่างระหว่างพันธุ์ ต้องมีลักษณะทางคุณภาพ หรือปริมาณที่สามารถแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างพันธุ์ใหม่ กับ พันธุ์เปรียบเทียบให้ชัดเจน
- 2.5 การประเมินความสม่ำเสมอและความคงตัวของพันธุ์ การประเมินความสม่ำเสมอ และความคงตัวของพันธุ์ (uniformity and stability) ให้พิจารณาจากการกระจายตัว โดยไม่มีลักษณะแปลกปลอม (off-type)
- 2.6 การปลูกทดสอบ ทำได้ทั้งในสภาพโรงเรือน และในแปลงปลูก
- 2.7 กรณีใช้ความต้านทานของพืชเป็นลักษณะที่จะบ่งบอกความแตกต่าง ความคงตัวของพันธุ์พืช การทดสอบจะต้องบันทึกในสภาพแวดล้อมที่สามารถควบคุมการทำให้เกิดโรคได้อย่างเฉพาะเจาะจง กับชนิดของสายพันธุ์เชื้อสาเหตุของโรคนั้นๆ ได้

3. การประมาณค่าใช้จ่ายและวิธีการชำระค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์มะเฟืองที่
ของจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่

3.1 ประมาณการค่าใช้จ่าย การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์มะเฟือง

รายการ	จำนวนเงิน (บาท) ที่ปลูกทดสอบในสถานที่ของ	
	กรมวิชาการเกษตร	ที่ของจดทะเบียน
1. ค่าจ้างเหมาพื้นที่ / เตรียมดิน	1,000	-
2. ค่าจ้างเหมาปลูก ดูแลรักษา บันทึกข้อมูล และ เก็บเกี่ยว (1 คน x 12 เดือน x 4,000)	48,000	-
3. ค่าตรวจสอบของคณะทำงานตรวจสอบ ภาคสนาม 3 ครั้ง / ฤดูกาลให้ผลผลิต		
- ค่าเบี้ยเลี้ยง (210 บาท x 2 คน x 6 วัน)	2,520	2,520
- ค่าที่พัก (800 บาท x 2 คน x 3 วัน)	4,800	4,800
- ค่ายานพาหนะ (1,000 บาท x 2 คน x 3 เที่ยว)	6,000	6,000
4. ค่าวัสดุ		
- สารกำจัดวัชพืช โรคพืช แมลงศัตรูพืช	1,000	-
- วัสดุการเกษตร	800	-
- วัสดุสำนักงาน	500	-
รวม	64,620	13,320

หมายเหตุ ทั้งนี้รายละเอียดค่าใช้จ่ายอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยให้เป็นไปตามรายจ่ายจริง ตรวจสอบ 3 ครั้ง ดังนี้

1. ระยะแรกปลูก
2. ระยะออกดอก
3. ระยะเก็บเกี่ยว

3.2 วิธีการชำระค่าใช้จ่าย ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ชำระค่าใช้จ่าย ให้เป็นไปตามที่
คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามกำหนด

4. แบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบ โดยอธิบายลักษณะและสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึก

4.1 ลักษณะและสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบ

4.1.1 ลักษณะที่ใช้ในการประเมิน เพื่อตรวจสอบความแตกต่าง ความสม่ำเสมอและความคงตัวของพันธุ์ ลักษณะและคำบรรยายลักษณะที่ใช้ในการประเมิน ให้ดูจากแบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบ (ข้อ 4.2)

4.1.2 หมายเลขที่ใช้แทนลักษณะ หมายเลขใช้สำหรับป้อนข้อมูลอยู่ตรงข้ามกับคำบรรยายลักษณะ

4.1.3 เครื่องหมาย

(*) หมายถึง เป็นลักษณะที่ต้องใช้กับทุกสายพันธุ์หรือพันธุ์ในทุกช่วงระยะการเจริญเติบโตและ ต้องระบุในลักษณะประจำสายพันธุ์หรือพันธุ์ ยกเว้นว่าไม่สามารถจะดำเนินการได้

(+) หมายถึง ภาพแสดงลักษณะบางลักษณะในแบบบันทึก (เอกสารแนบท้ายข้อ 4.3)

4.1.4 ค่าทางปริมาณที่เป็นทศนิยม

หากมีค่าน้อยกว่า 0.5 ให้ตัดทิ้ง

หากมีค่ามากกว่า 0.5 ให้ปัดขึ้น

หากมีค่าเท่ากับ 0.5 ให้ปัดขึ้นเมื่อเลขหน้าจุดทศนิยมเป็นเลขคี่

4.2 แบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบ (มะเฟือง)

(ดูรายละเอียดแนบท้าย)

4.3 อธิบายลักษณะบางลักษณะในแบบบันทึก (มะเฟือง)

(ดูรายละเอียดแนบท้าย)

4.2 แบบบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ที่จะตรวจสอบ (มะเฟือง)

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
ต้น (Plant)		
(*) 1. ลักษณะการเจริญเติบโตของทรงต้น (Growth habit) (+) ( ) ตั้งตรง (upright) ( ) แผ่ออก (spreading) ( ) หลู่ลง (drooping)		1 2 3
2. ผิวเปลือกลำต้น (Trunk surface) ( ) เรียบ (smooth) ( ) ขรุขระ (rough)		1 2
3. สีเปลือกลำต้น (Color of Trunk surface) ( ) น้ำตาลอ่อน (light brown) ( ) น้ำตาล (brown) ( ) น้ำตาลเข้ม (dark brown) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4
ใบ (Leaf) ใช้ใบย่อยคู่แรก		
(*) 4. ขนาดของใบย่อย (Leaf Size) (ใบสมบูรณ์ คู่แรก) (+) ความกว้างใบระบุ.....ซม. (width of leaf) (ใบแก่ 10 ใบ) ความยาวใบระบุ.....ซม. (length of leaf) (ใบแก่ 10 ใบ) อัตราส่วนระหว่างความยาว/ความกว้าง (length/width ratio) ระบุ.....ซม.		
(+) 5. ความยาวของก้านใบประกอบ (Length of petiole) ความยาวก้านใบระบุ.....ซม.		
6. จำนวนใบประกอบ (Number of leaf) (10 กิ่ง/ ต้น) ระบุ.....ใบ		
(*) 7. รูปร่างใบย่อย (Leaf shape) (+) ( ) รูปรี (elliptic) ( ) รูปไข่ (ovate) ( ) รูปไข่กลับ (obvate) ( ) รูปขอบขนาน (oblong) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4 5

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
(*) 8. รูปร่างฐานใบ (Leaf base shape) (+) ( ) ฐานใบมน (obtuse) ( ) ฐานใบเบี้ยว (oblique)		 1 2
(*) 9. รูปร่างปลายใบ (Leaf tip shape) (+) ( ) แหลม (acute) ( ) เรียวแหลม (acuminate) ( ) มน (obtuse) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		 1 2 3 4
10. สีของใบแก่ (Color of leaflet) ( ) เขียวอ่อน (light green) ( ) เขียว (green) ( ) เขียวเข้ม (dark green) ( ) อื่น ๆ ระบุ.....		 1 2 3 4
11. ความมันแผ่นใบ (Leaf glossiness) ( ) ไม่มีมัน (absent) ( ) เป็นมันวาว (present)		 1 9
12. การบิดงอของแผ่นใบ (Twisting) ( ) ไม่บิด (absent) ( ) บิดปานกลาง (intermediate) ( ) บิดมาก (strong)		 1 2 3
13. การเป็นคลื่นของแผ่นใบ (Blistering) ( ) ไม่เป็นคลื่น (absent) ( ) เป็นคลื่นปานกลาง (intermediate) ( ) เป็นคลื่นมาก (strong)		 1 2 3
14. การเป็นคลื่นของขอบใบ (Undulation of margin) ( ) ไม่เป็นคลื่น (absent) ( ) เป็นคลื่นปานกลาง (intermediate) ( ) เป็นคลื่นมาก (strong)		 1 2 3

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
15. รอยเว้าของขอบใบ (Incisions of margin) ( ) เรียบ (entire) ( ) หยักมน (crenate) ( ) เป็นคลื่น (wave)		1 2 3
16. ขนใต้ใบ (Pubescence on lower side) ( ) ไม่มี (absent) ( ) มี (present)		1 9
17. การเว้าบริเวณปลายใบ (Emargination at tip) ( ) ไม่มี (absent) ( ) มี (present)		1 9
ดอก - กลีบเลี้ยง (Flower - Sepal)		
18. ความกว้างดอกบาน (Width of flower) (สุ่ม 10 ดอก) ระบุ.....ซม.		
19. สีดอก (Flower color) ( ) ม่วง (violet) ( ) ม่วงอ่อน (violet light) ( ) ม่วงเข้ม (violet dark) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4
20. สีกลีบเลี้ยง (Sepal color) ระบุสี.....		
เกสรตัวผู้ - เกสรตัวเมีย (Stamen - Pistil)		
21. ลักษณะความยาวก้านชูเกสรตัวผู้เปรียบเทียบกับก้านชูเกสรตัวเมีย ( ) สั้นกว่า (shorter) ( ) เท่ากัน (equal) ( ) ยาวกว่า (longer)		1 2 3
ผล (Fruit)		
22. การติดผลเป็นช่อ (Clustering of fruits) ( ) ไม่เป็น (absent) ( ) เป็น (present)		1 9

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
(*) 23. ความกว้างผล (Width of fruit) 10 ผล / ต้น (+) กว้างระบุ.....ซม.		
(*) 24. ความยาวผล (Length of fruit) 10 ผล / ต้น (+) กว้างระบุ.....ซม.		
25. อัตราส่วนระหว่างความยาว/ความกว้าง (Length/Width ratio) อัตราส่วนระบุ.....ซม.		
26. น้ำหนักผล (Weight of fruit) 10 ผล / ต้น น้ำหนักระบุ.....กรัม		
27. ความลึกของร่องผล (Width of fruit) 10 ผล / ต้น ความลึกระบุ.....ซม.		
28. ความหนาของกลีบผล (Thick of fruit) 10 ผล / ต้น ความหนาระบุ.....ซม.		
29. ความห่างระหว่างกลีบผล 10 ผล / ต้น ความห่างระบุ.....ซม.		
30. จุดกึ่งกลางถึงร่องผล 10 ผล / ต้น จุดกึ่งกลางถึงร่องผลระบุ.....ซม.		
31. จุดกึ่งกลางถึงสันผล 10 ผล / ต้น จุดกึ่งกลางถึงสันผลระบุ.....ซม.		
(*) 32. ทรงผล (Shape of fruit) (+) ( ) ป้อมและค่อนข้างรี (ellipsoid) ( ) ยาวรีเป็นรูปไข่ (ovoid elongated) ( ) อื่นๆ ระบุ.....	พันธุ์ B10 พันธุ์ B17	1 2 3
33. การหมุนวนของกลีบ (Spin of fruit) ( ) วนขวา (turn right) ( ) ตั้งตรง (upright) ( ) ปิดเล็กน้อย (few wave) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4
(*) 34. จำนวนกลีบของผล (Number of petal fruit) จำนวนกลีบระบุ.....กลีบ		

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
35. การมีรอยเว้าบริเวณขั้วผล (Presence of depression) ( ) ไม่มี (absent) ( ) มี (present)		1 9
36. ความลึกของรอยเว้าบริเวณขั้วผล (Depth of depression) ความลึกของรอยเว้าระบุ.....ซม.		
37. ความสม่ำเสมอของแฉกตัดตามขวาง ( ) ไม่สม่ำเสมอ (absent) ( ) ค่อนข้างสม่ำเสมอ (intermediate) ( ) สม่ำเสมอ (present)		1 2 3
38. ผิวบริเวณสันของแฉกผล (Keel surface) ( ) เรียบ (entire) ( ) เป็นคลื่นเล็กน้อย (small wave) ( ) เป็นคลื่นชัดเจน (wave)		1 2 3
39. ลักษณะของแฉกผล (Keel shape) ( ) ตรง (entire) ( ) ตรงเป็นคลื่น (small wave) ( ) เอียง (wave) ( ) เอียงเป็นเกลียว (wave and spin)		1 2 3 4
(*) 40. สีผลแก่ (Color of fruit) ( ) เหลือง (yellow) ( ) เหลืองปนส้ม (orange tinge yellow) ( ) ส้ม (orange) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4
41. สีของสันแฉกผล เมื่อผลสุกแก่ (Color of rib fruit) ( ) เหลือง (yellow) ( ) เหลืองปนเขียว (green tinge yellow) ( ) เขียว (green) ( ) อื่นๆ ระบุ.....		1 2 3 4

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
42. ตำแหน่งการเปลี่ยนสีผลสุก (Point of ripe) ☐ ด้านในผลออกสู่บริเวณสั้น (inside to outside) ☐ ขั้วผลมาสู่ปลายผล (pedicel to fruit blossom) ☐ ปลายผลไปหาขั้วผล (fruit blossom to pedicel)		 1 2 3
43. สีเนื้อ (Flesh color (interior)) ☐ เขียว (green) ☐ เหลือง (yellow) ☐ เหลืองปนเขียว (green tinge yellow) ☐ อื่นๆ ระบุ.....		 1 2 3 4
44. ความมันของผิวผล (Glossiness) ☐ ไม่มีมัน (absent) ☐ มันวาว (present)		 1 9
45. ความขรุขระของผิวผล (Roughness) ☐ เรียบ (smooth) ☐ ขรุขระ (rough)		 1 2
46. ความฉ่ำน้ำของผล (Juicy) ☐ น้อย (few) ☐ ปานกลาง (medium) ☐ มาก (many)		 1 2 3
47. อายุเก็บเกี่ยวผล นับจากวันดอกบานจนเก็บเกี่ยวผลผลิต (Period from flowering to fruit maturity) ระบุอายุเก็บเกี่ยว.....วัน		
เมล็ด (Seed)		
48. จำนวนเมล็ด (Number of seed) 10 ผล / พันธุ์ ระบุจำนวนเมล็ด.....ผล		
49. น้ำหนักเมล็ด (Weight of seed) น้ำหนักเมล็ดเฉลี่ย ระบุน้ำหนักเมล็ด.....กรัม		
50. สีเมล็ด (Seed color) ☐ น้ำตาลอ่อน (light Brown) ☐ น้ำตาล (brown)		 1 2

ลักษณะ (Characteristics)	ตัวอย่างพันธุ์ (Example Varieties)	ตัวเลข (Note)
( ) น้ำตาลเข้ม (dark Brown)		3
( ) อื่นๆ ระบุ.....		4
51. รสชาติของผลสุกแก่ (Taste of fruit)		
( ) รสหวาน (sweet)		1
( ) รสหวานอมเปรี้ยว (acid tine sweet)		2
( ) รสเปรี้ยวอมหวาน (sweet tine acid)		3
( ) รสเปรี้ยว (acid)		4
( ) อื่นๆ ระบุ.....		5

4.3 อธิบายลักษณะบางลักษณะในแบบบันทึก (มะเฟือง)

1) ลักษณะการเจริญเติบโต (Growth habit) (ถ.1)

1
ตั้งตรง
(upright)

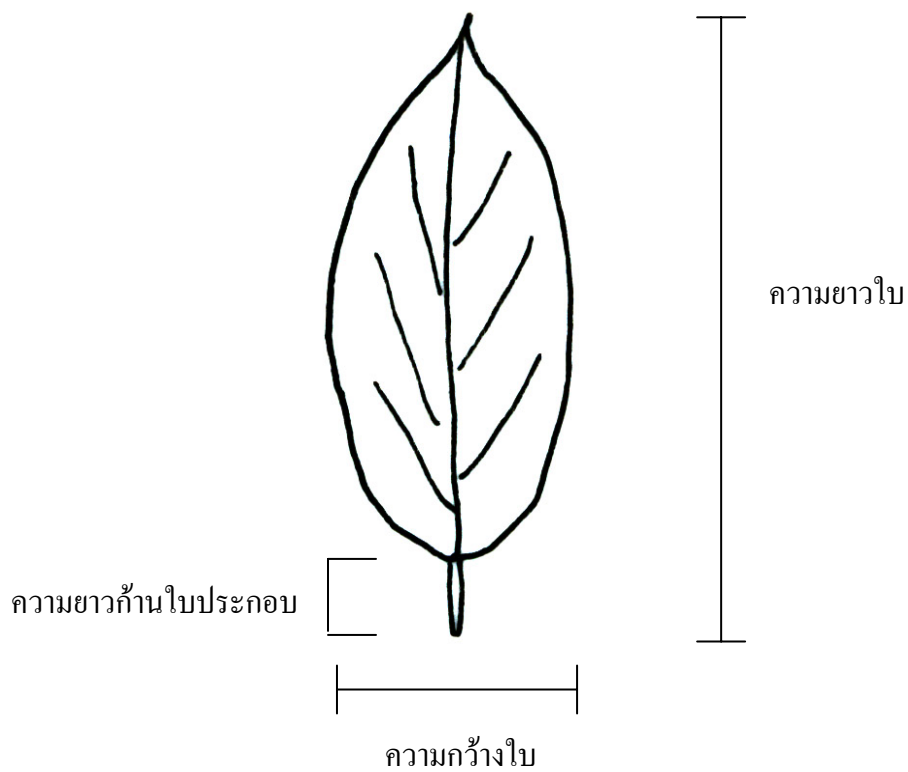

2
แผ่อก
(spreading)

3
ถู่ลง
(drooping)

2) ขนาดของใบ (Size of leaf) (ถ.4, ถ.5)

3) รูปร่างใบย่อย (Leaf shape) (ถ.7)

1

รูปรี
(elliptic)

2

รูปไข่
(ovate)

3

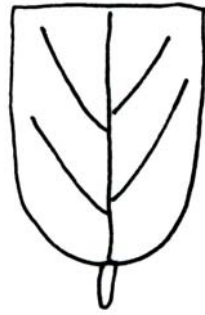
รูปไข่กลับ
(obvate)

4

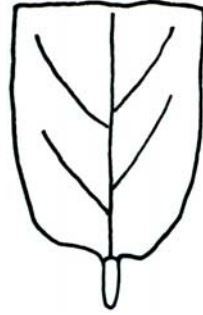
รูปขอบขนาน
(oblong)

4) รูปร่างฐานใบ (Shape in cross section) (ถ.8)

1

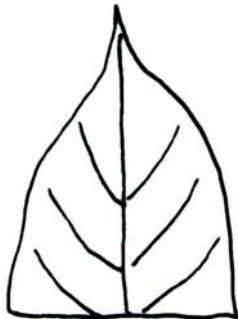
ฐานใบมน
(obtuse)

2

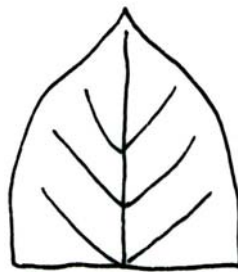
ฐานใบเบี้ยว
(oblique)

5) รูปร่างปลายใบ (Leaf tip shape) (ถ.9)

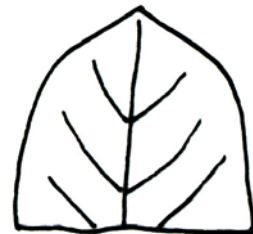
1

แหลม
(acute)

2

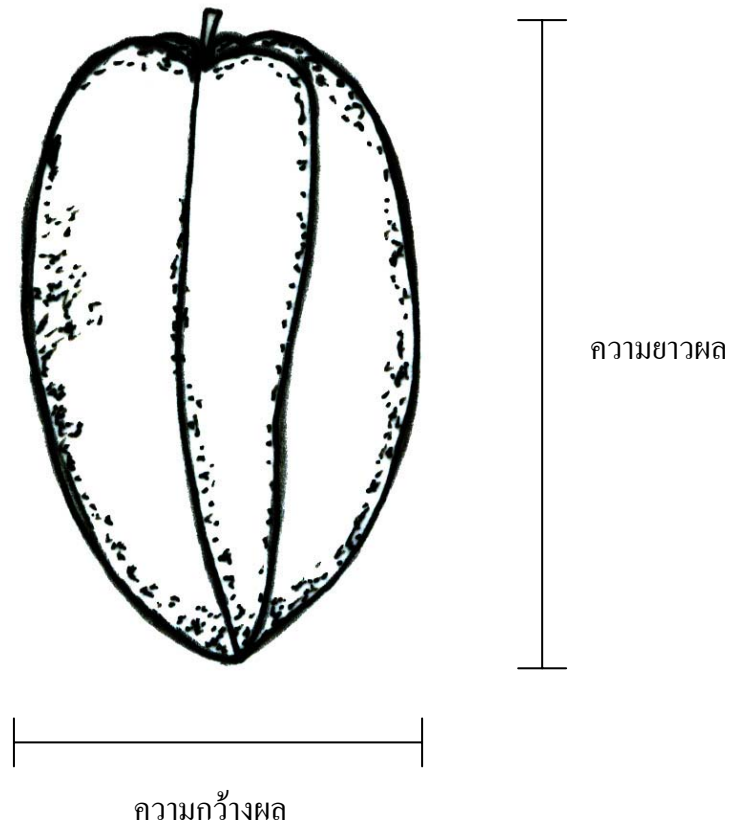
เรียวแหลม
(acuminate)

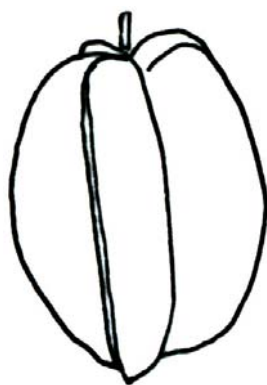
3

มนแหลม
(obtuse)

6) การวัดความกว้าง/ความยาวผล (Width of fruit and Length of fruit) (ล.23,24)

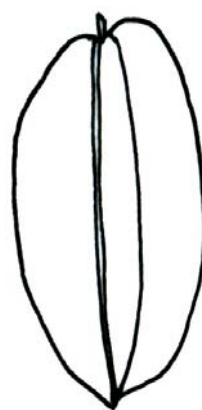

7) ทรงผล (Shape of fruit) (ล.32)

1

ป้อมและค่อนข้างรี
(ellipsoid)

2

ยาวรีเป็นรูปไข่
(ovoid elongated)